

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Проректор з науково-педагогічної роботи
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

_____ Олександр ГОЛОВКО
« _____ » _____ 2025 р.

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма
«Міжнародні відносини»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин
Протокол № 12 від 12. 02. 2025 р.

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії ННІ
«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Протокол № 9 від 13.02. 2025 р.

Затверджено на засіданні Вченої
ради ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Протокол № 14 від 14.02. 2025 р.

Харків 2025

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 3В24020800000000000000000000000000000001
Підписувач ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Дійсний з 02.09.2024 12:16:27 по 01.09.2026 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

4001-16 від 19.02.2025

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини».

Укладачі: д. політ. н., доц. Вінникова Н.А.;
д.ю.н., доц. Кононенко В.П.;
д.н.з держ.упр., проф. Солових В.П.;
к. політ. н., доц. Пашков В.О.;
к.ю.н., доц. Файєр О.А.;
к. і. н., доц. Ченчик Д.В.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексний атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців.

Комплексний атестаційний екзамен – це комплексна перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини» та передбачених відповідним навчальним планом. Він проводиться для студентів 4 курсу денної форми після завершення останнього семестру навчання.

Програма комплексного атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини».

Комплексний атестаційний екзамен передбачає перевірку досягнення наступних програмних результатів навчання:

Знання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

Уміння/навички

РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

Загальні компетентності:

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК18. Здатність оцінити міжнародне середовище держави, визначити цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться по білетах, кожен з яких включає 100 тестових завдань. За кожен вірну відповідь на тестове завдання студент отримує 1 бал. Загальна кількість балів, отримана студентом, інтерпретується за чотирьохрівневою шкалою оцінювання таким чином:

- відмінно – 90-100 балів;
- добре – 70-89 балів;
- задовільно – 50-69 балів;
- незадовільно – 0-49 балів.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тестові завдання до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань за наступними дисциплінами:

1. Історія міжнародних відносин
2. Дипломатична та консульська служба
3. Міжнародні організації
4. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика
5. Країнознавчі студії

Основні теми комплексного атестаційного екзамену:

Дисципліна «Історія міжнародних відносин»

Тема 1. Міждержавні відносини в античному світі.

Політичні та економічні відносини між давньогрецькими полісами в архаїчну епоху. Грецька колонізація Середземного та Чорного морів. Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції. Греко-перські війни 499 - 449 рр. до н. е. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Пелопоннеська війна (431 - 404 рр. до н. е.). Захоплення Греції Македонією. Походи Олександра Македонського на Схід та їх наслідки. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії. Пунічні війни. Експансія Риму у Західну, Центральну Європу, Північну Африку, Близький Схід. Договори з федератами. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.

Тема 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Середньовічної Європи.

Велике переселення народів як новий фактор зовнішньої політики. Падіння Західної Римської імперії та утворення нових варварських держав. Зовнішньополітичні доктрини Карла Великого. Утворення та розпад Франкської імперії. Верденська угода. Постверденська Європа у системі міжнародних відносин. Дипломатія сеньйорів. Роль династичних зв'язків у міжнародних відносинах доби Середньовіччя. Зовнішня політика Візантійської імперії. Дипломатія Київської Русі. Арабські завоювання.

Загальна характеристика змін у міжнародних відносинах держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Протистояння між папством та німецькими імператорами. Діяльність європейських та візантійських дипломатів. Дипломатична активність духовенства. Ідея «Божого миру». Вплив християнства та лицарства на формування зовнішньополітичних доктрин Середньовіччя. Виникнення національних держав. Хрестові походи. Етапи та завершення реконквісти. Діяльність духовно-лицарських орденів. Посилення боротьби між

транснаціональними та національними інтересами. Столітня війна та її міжнародні наслідки. Міжнародне становище Київської Русі Утворення Галицько-Волинської держави та її відносини із Золотою Ордою, Литвою та Польщею.

Тема 3. Вестфальська система міжнародних відносин

Головні принципи Вестфальської системи міжнародних відносин (принцип балансу сил, державного суверенітету, дії міжнародного права, пріоритет національних інтересів, рівності прав держав та ін.). Європейська рівновага. Спроби Франції домогтися гегемонії у Європі та світі. Національно-визвольна війна українського народу. Дипломатія Козацької держави. Послаблення Речі Посполитої. Зміцнення Росії. Північна війна та Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російська імперія як новий чинник світової політики. Російсько-турецькі війни XVIII ст. Семирічна війна 1756- 8 1763 рр. та її наслідки для Європи і світу. Міжнародні відносини під час боротьби північноамериканських колоній Англії за незалежність. Створення США. Вплив ідей Просвітництва та масонських лож на формування зовнішньополітичних прагнень буржуазії. Занепад дворянсько-династичної дипломатії абсолютних монархій. Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789-1799 рр. Виникнення у Франції держави нового типу. Демократизація і націоналізація зовнішньої політики та її головні принципи. Наполеонівські війни 1800--1815 рр. Антинаполеонівські коаліції та континентальна блокада. Тільзитський мир та причини погіршення російсько-французьких стосунків. Поразка в Росії. «Битва народів» під Лейпцігом. Шомонський трактат 1814 р. Зречення Наполеона. Перший Паризький договір. «Сто днів». Остаточна реставрація Бурбонів. Другий Паризький договір 1815 р. Четверний союз. Історичне значення Наполеонівської епохи.

Тема 4. Віденська система міжнародних відносин.

Створення Священного Союзу. Вплив на зовнішню політику провідних держав національно-визвольної боротьби народів Латинської Америки, Центральної та Південної Європи. «Східне питання». «Доктрина Монро» і початок експансіонізму США. Зовнішньополітичні наслідки європейських революцій 1848-1849 рр. та Кримської війни. Національно-визвольні та національно-об'єднавчі рухи у світі в середині та третій чверті XIX ст. Утворення дуалістичної Австро-Угорщини. Об'єднання Італії. Франко-пруська війна та об'єднання Німеччини. Союз Трьох імператорів. Балканське питання та русько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мирний договір та Берлінський конгрес. Колоніальна політика європейських країн та зростання колоніальних та континентальних протиріч. Троїстий Союз 1882 р. Російсько-французький союз 1891-1893 рр. Завершення колоніального поділу світу та сфер впливу в Азії (остання третина XIX ст.). «Новий імперіалізм». Перші війни за поділ світу й блокове протистояння в Європі. Загострення міжімперіалістичних протиріч на

межі XIX-XX ст. Міжнародні відносини на Далекому Сході та в «пороховому погребі Європи» напередодні Першої світової війни. Сараєвське вбивство: реакція центральних держав країн Антанти. Липнева криза. Розв'язання війни на Балканах. Оголошення війни Францією та Великою Британією. Втягування в конфлікт інших держав світу. Військові кампанії 1914 – 1917 рр. та їх наслідки. Вступ у війну США. Революція в Росії та «декрет про мир». «14 пунктів» Вудро Вільсона. Комп'єнське перемир'я та його наслідки.

Тема 5. Версальсько-Вашингтонська і Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.

Версальський договір з Німеччиною. Мирні угоди з союзниками Німеччини. Переділ світу. Створення Ліги Націй. Репараційне питання. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. Договори «чотирьох», «п'яти» та «дев'яти». Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи. Особливості міжнародних відносин у 20-х рр. Генуезька конференція. Рапальський договір. Гаазька конференція. Міжнародне визнання СРСР. Протиріччя на Близькому Сході. Лозаннська конференція. Локарнські угоди. Проблема репарацій. Плани Дауеса та Янга. Пакт Бріана-Келлога.

Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини. «Мораторій Гувера» та план Янга. Окупація Маньчжурії Квантунською армією. Китайське питання в Лізі націй. Утворення Маньчжоу-Го. Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй. Початок китайсько-японської війни. Прихід до влади Гітлера та геополітична програма німецького націонал-соціалізму. Поразка планів роззброєння. Італо-ефіопська війна 1935-1936 рр. й Ліга націй. Морська угода Великої Британії і Німеччини. Міжнародні аспекти громадянської війни в Іспанії. Вісь Берлін - Рим - Токіо. Антикомінтерновський пакт. Становлення доктрини і політики «умиротворення агресора». Аншлюс Австрії і реакція великих держав. Версенева криза і Мюнхенська конференція 1938 р. Розчленування Чехословаччини. Перехід Англії та Франції до «політики гарантій». Агресія Італії проти Албанії. Англо- франко-радянські переговори в Москві 1939 р. Пакт Молотова - Ріббентропа.

Європейська фаза війни (1939-1941 рр.). Напад Німеччини на СРСР та формування антигітлерівської коаліції. Радянсько-британське партнерство в 1941 р. Атлантична хартія. Московська конференція 1941 р. Вступ США у війну. Декларація Об'єднаних націй. Візит А. Ідена до Москви. Проблема Другого фронту в міжсоюзницьких стосунках. Касабланська та Вашингтонська конференції. Капітуляція Італії та реакція Німеччини. Московська конференція міністрів закордонних справ «великої трійки». Тегеранська конференція. Відкриття Другого фронту в Європі. Радянсько-польські стосунки й «катинська справа».

Кримська (Ялтинська) конференція. Поразка і капітуляція Німеччини. Конференції у Сан-Франциско та Потсдамі. Міжнародні відносини в Азійсько-Тихоокеанському регіоні під час війни. Беззастережна капітуляція Японії. Головні підсумки Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі повоєнної біполярності світу. Проблеми повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

Тема 1. Вимоги до професії дипломата. Дипломатичні ранги.

Перелік знань, які належать до кола функціональних обов'язків дипломата: спеціальні, професійні навички, особисті якості. Дипломатія і стратегічна розвідка.

Дипломатичні класи та ранги. Дипломатичні ранги, які вживаються в діяльності української дипломатичної служби. Правова процедура їх присвоєння.

Тема 2. Порядок визнання держав, встановлення дипломатичних відносин та їх завершення.

Встановлення дипломатичних відносин. Сутність дипломатичного представництва держави. Процедура відкриття дипломатичного представництва. Глава дипломатичного представництва, його завдання та функції.

Тема 3. Дипломатичне представництво, його організація і форми роботи. Дипломатичне листування.

Особливості функціонування та завдання дипломатичного представництва. Персонал дипломатичного представництва. Розташування дипломатичного представництва. Структура дипломатичного представництва, функції його відділів.

Тема 4. Дипломатія – інститут та інструмент зовнішньої політики України.

Поняття та завдання дипломатичної служби. Функції та система органів дипломатичної служби. Персонал дипломатичної служби. Міністерство закордонних справ України: поняття, функції та структура, Департамент консульської служби, представництва МЗС на території України. Закордонні дипломатичні установи України. Функціональні місії у складі посольств. Постійні представництва України при міжнародних організаціях.

Тема 5. Консульська служба. Задачі й функції консульських установ за кордоном стосовно громадян України.

Поняття, завдання та система органів консульської служби України. Функції та структура консульської установи. Головна місія консульств. Особливості

роботи консульських установ у прикордонній зоні з ЄС. Здійснення нотаріальних дій та легалізація документів.

Дисципліна «Міжнародні організації»

Тема 1. Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин

Поняття «міжнародна організація»: організація як інститут, організація як спільність членів; організація як інструмент; Ознаки міжнародних організацій. Правові, політичні та економічні аспекти природи міжнародних організацій. Їх типологія.

Тема 2. Формування системи міжнародних організацій

Передумови виникнення, історична еволюція міжнародних організацій. Основні етапи формування сучасної системи міжнародних організацій: їх загальна характеристика цих етапів. Вплив глобалізації на ефективність міжнародних організацій. Геополітичні суперечності міжнародного розвитку та міжнародні організації.

Тема 3. Механізм функціонування міжнародних організацій

Правові норми функціонування міжнародних організацій. Механізми впливу міжнародних організацій на країни-члени. Прийняття рішень у міжнародних організаціях. Принципи взаємовідносин держав та міжнародних організацій: залежність, автономія, делегування та розмежування компетенції.

Тема 4. Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи та структура

Історія створення, цілі, принципи діяльності ООН. Членство в ООН. Організаційна структура ООН. Головні органи ООН та особливості їх функціонування: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна та Соціальна Рада, Міжнародний суд, Секретаріат, Рада з опіки. Формування та використання бюджету ООН.

Тема 5. Міжнародні організації та регулювання світової торгівлі

Причини, спроби та досягнення у регулюванні міжнародної торгівлі. Економічна інтеграція та торгівля. Світова організація торгівлі. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Група Світового банку.

Тема 6. Міжнародні організації в Європі

Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ): історія створення та напрямки діяльності.

Архітектура європейської безпеки та місце ОБСЄ у ній. Історія створення організації та її розвиток. Основні завдання, напрямки та інструменти діяльності.

Відносини ОБСЄ і НАТО. Організаційна структура ОБСЄ і здобутки. Рада Європи. Субрегіональні об'єднання в Європі.

Тема 7. Міжнародні організації в Азії, Африці та Латинській Америці

Історія створення та розвитку Асоціації держав Південно-Східної Азії. Цілі та принципи діяльності АСЕАН. Проблеми регіональної безпеки та торгівлі у фокусі АСЕАН. Взаємодія на рівні АСЕАН-Китай і АСЕАН-США.

Африканський Союз як головна регіональна організація. Ліга арабських держав, Союз Арабського Магрибу, Східноафриканське співтовариство, ЕКОВАС, Співтовариство розвитку Півдня Африки (SADC).

Спільний ринок країн Південної Америки (МЕРКОСУР): історія створення, склад учасників, досягнення і перспективи. Андська спільнота націй. Відмінності та спільне між двома інтеграційними угрупованнями.

Тема 8. Різноманіття міжнародних організацій на пострадянському просторі (СНД, ГУАМ, ОДКБ, ШОС)

Загальна характеристика та структура пострадянського простору. Геополітичний плюралізм. СНД: історія створення та напрямки діяльності. Причини кризи співтовариства. ГУАМ як альтернатива російським інтеграційним проектам в регіоні: створення, основні етапи розвитку та причини кризи. ШОС як багатосторонній механізм співпраці в Євразії.

Тема 9. Україна в міжнародних організаціях

Участь України в діяльності міжнародних організацій. Україна в ООН та співпраця з її установами. Регіональна багатостороння співпраця (ОБСЄ, Рада Європи, ГУАМ, ОЧЕС, Вишеградська четвірка).

Дисципліна «Країнознавчі студії»

Тема 1. Країнознавство як наука та навчальна дисципліна.

Предмет, метод та завдання країнознавства. Об'єкт вивчення країнознавства. Підходи до вивчення країнознавства. Головні завдання країнознавства. Країнознавство як наука. Роль країнознавства у сфері міжнародних відносин.

Тема 2. Держава в політичній системі суспільства.

Основні теорії походження держави (договірна, патріархальна, класова, психологічна, теорія насильства та інші). Поняття та ознаки держави (територія держави, її населення та інші), функції держави. Сутність сучасної держави як суб'єкта міжнародних відносин. Поняття суверенітету держави та його співвідношення з суверенітетом народу та суверенітетом нації. Політична система суспільства та держава. Елементи політичної системи суспільства. Поняття та структура форми держави. Види державного правління: монархія та республіка.

Форми державного устрою держави: унітарні держави, федерації та конфедерації. Поняття та види політичного режиму держави. Партійна система держави.

Тема 3. Країнознавча та державно-правова характеристика країн Азії.

Територіальне знаходження країн азіатського регіону. Загальна характеристика та особливості територій (площа, географічне розташування, корисні копалини, наявність річок, виходу до моря тощо). Загальна характеристика економічної, соціальної та правової систем. Державний лад: загальна характеристика конституційного ладу, форми держав Азії, а саме: форми правління, форми державного устрою, форми політичного режиму. Система органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової).

Тема 4. Країнознавча та державно-правова характеристика країн Європи.

Територіальне знаходження країн європейського регіону. Загальна характеристика та особливості територій (площа, географічне розташування, корисні копалини, наявність річок, виходу до моря тощо). Загальна характеристика економічної, соціальної та правової систем. Державний лад: загальна характеристика конституційного ладу, форми держав Європи, а саме: форми правління, форми державного устрою, форми політичного режиму. Система органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової).

Тема 5. Країнознавча характеристика країн Північної та Південної Америки.

Територіальне знаходження країн північноамериканського та південноамериканського регіону. Загальна характеристика та особливості територій (площа, географічне розташування, корисні копалини, наявність річок, виходу до моря тощо). Загальна характеристика економічної, соціальної та правової систем. Державний лад: загальна характеристика конституційного ладу, форми держав Північної та Південної Америки, а саме: форми правління, форми державного устрою, форми політичного режиму. Система органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової).

Дисципліна «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика»

Тема 1. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин.

Поняття сучасних міжнародних відносин Тенденції розвитку міжнародних відносин у сучасному світі. Постбіполярна система міжнародних відносин. Параметри постбіполярного світового порядку. Структура міжнародної системи в умовах постбіполярності. Напівпериферія, макрокоаліції та гегемонізм в епоху постбіполярності. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.

Тема 2. Безпека у міжнародних відносинах.

Основні теоретичні підходи до забезпечення міжнародної безпеки. Військово-політичні аспекти міжнародної безпеки. Проблеми протидії тероризму в сучасному світі. Сучасні виклики європейській безпеці: неконтрольована і нелегальна міграція, тероризм, міжнародна злочинність, екологічні загрози, соціально-економічна напруженість, політична напруженість тощо. Розбудова ефективної системи безпеки на європейському континенті. Конфлікти в контексті глобального розвитку. Диктатури, автократії та недемократичні режими як загроза міжнародному миру та безпеці: Іран, Північна Корея, КНР як загрози міжнародному миру та безпеці.

Тема 3. Зовнішня політика сучасної України.

Зовнішньополітичні пріоритети України на міжнародній арені. Відносини України з Європейським Союзом. Україна та НАТО: історія та перспективи. Зовнішня політика України в умовах російсько-української війни. Відносини України з США. Регіональна співпраця: ГУАМ, Вишеградська група. Економічна дипломатія України. Місце України в глобальній міжнародній системі.

Тема 4. Сучасний стан міжнародних відносин на фоні загрози нових масштабних конфліктів.

Відносини США-Китай. Відносини США-НАТО та ЄС. Відносини США-РФ. Виконання Договору з нерозповсюдження ядерної зброї. Відносини ЄС-Китай. Претензії КНР на Тайвань. Загроза КНР та Північної Кореї для Південної Кореї та Японії. Зовнішня політика Європейського Союзу. Зовнішня політика Індії. Зовнішня політика Японії.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна «Історія міжнародних відносин»

1. Зовнішня політика Афінської держави.
2. Зовнішня політика Олександра Македонського.
3. Зовнішня політика Риму за часів республіки.
4. Основні напрямки зовнішньої політики Римської імперії.
5. Римська імперія та варвари.
6. Хрестові походи, релігійні війни – ключовий елемент міжнародних відносин.
7. Зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII ст..
8. Дипломатія Золотої орди.
9. Утворення Московської держави та її зовнішня політика.
10. Тридцятилітня війна в Європі, як каталізатор створення Вестфальської системи міжнародних відносин.

11. Вплив французької революції на європейські міжнародні відносини.
12. Основні етапи й особливості Віденської системи.
13. Фактори, що зумовили зміни в європейському балансі сил протягом XVIII ст.
14. Ключові проблеми і наріжні питання міжнародних відносин європейських країн XIX ст.
15. Вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. в Європі.
16. Утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка.
17. Версальська система міжнародних відносин.
18. Створення Ліги націй; міжнародні відносини в Атлантично-Тихоокеанському регіоні.
19. Основні елементи «політики умиротворення агресора».
20. Основні характеристики й особливості Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

1. Становлення й розвиток дипломатії та дипломатичної служби в Україні.
2. Центральні (внутрішні) конституційні органи зовнішніх зносин, їх завдання та функції.
3. Закордонні органи зовнішніх зносин, їх види та особливості їхньої практичної діяльності.
4. Спеціалізовані органи зовнішніх зносин. Особливості їх функціонування.
5. Порядок та процедура призначення посла та консула на посаду.
6. Роль і значення постійних представництв при міжнародних організаціях. Структура і персонал. Привілеї та імунітети.
7. Поняття й види міжнародних конференцій та нарад. Організація їх роботи.
8. Структура та методи роботи Міністерства закордонних справ України.
9. Розкрити значення «імунітет від юрисдикції».
10. Розкрити поняття «особиста недоторканність».
11. Види й структура дипломатичних представництв за кордоном.
12. Персонал дипломатичних представництв та його категорії. Дипломатичні ранги України.
13. Функції дипломатичних представництв, принципи і засоби їх виконання.
14. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва: повні і обмежені.
15. Особливості встановлення консульських відносин. Призначення консульської служби, її цілі і завдання.
16. Початок і завершення консульської місії.
17. Процедура призначення консула в посаду.
18. Консульські установи: їх класифікація, правової статус і особливості діяльності.
19. Обов'язки посадових осіб консульського представництва.

20. Структура дипломатичного представництва за кордоном.

Дисципліна «Міжнародні організації»

1. Поняття та ознаки міжнародних організацій.
2. Передумови виникнення та історична еволюція міжнародних організацій.
3. Типологія та класифікація міжнародних організацій.
4. Механізми впливу міжнародних організацій на держави-члени та процес прийняття рішень.
5. Принципи взаємовідносин держав та міжнародних організацій.
6. Цілі, принципи діяльності та організаційна структура ООН.
7. Головні органи ООН та особливості їх функціонування.
8. Спеціалізовані установи та організації в системі ООН
9. Міжнародно-інституційне регулювання міжнародних економічних відносин: СОТ, МВФ, Світовий банк.
10. ОБСЄ: історія створення та напрямки діяльності
11. НАТО як основа архітектури європейської безпеки
12. Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН): передумови створення, цілі, склад і принципи організації.
13. Африканський Союз як головна регіональна організація
14. Спільний ринок країн Південної Америки (МЕРКОСУР)
15. Андська спільнота націй
16. Шанхайська організація співробітництва
17. СНД як інституційний механізм співпраці пострадянських держав: цілі, напрямки діяльності та результати
18. ГУАМ як альтернатива російським інтеграційним проектам в регіоні.
19. Участь в міжнародних організаціях як напрямок зовнішньої політики України.
20. Рада Європи як інструмент багатосторонньої співпраці на континенті.

Дисципліна «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика»

1. Поняття сучасних міжнародних відносин.
2. Постбіполярна система міжнародних відносин.
3. Параметри постбіполярного світового порядку.
4. Структура міжнародної системи в умовах постбіполярності.
5. Напівпериферія, макрокоаліції та гегемонізм в епоху постбіполярності.
6. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.
7. Світова політика і світова економіка в умовах глобалізації.
8. Основні теоретичні підходи до забезпечення міжнародної безпеки.
9. Військово-політичні аспекти міжнародної безпеки.

10. Проблеми протидії тероризму в сучасному світі.
11. Сучасні виклики європейській безпеці: неконтрольована і нелегальна міграція, тероризм, міжнародна злочинність, екологічні загрози, соціально-економічна напруженість, політична напруженість тощо.
12. Розбудова ефективної системи безпеки на європейському континенті.
13. М'яка сила та культурна дипломатія у міжнародних відносинах.
14. Зовнішньополітичні пріоритети України на міжнародній арені.
15. Відносини України з Європейським Союзом.
16. Зовнішня політика України в умовах російсько-української війни.
17. Відносини України з США.
18. Відносини США-Китай.
19. Відносини США-НАТО та ЄС.
20. Відносини ЄС-Китай.

Дисципліна «Країнознавчі студії»

1. Поняття країнознавства як науки та навчальної дисципліни. Предмет та функції країнознавства.
2. Методи країнознавства: види та загальна характеристика.
3. Завдання та значення країнознавства.
4. Форма державного правління: поняття, види та загальна характеристика.
5. Форма державного устрою: поняття, види та загальна характеристика.
6. Форма політичного режиму в державі: поняття, види та загальна характеристика.
7. Україна: географічне розташування, клімат та територія країни.
8. Україна: населення, релігія, культура та традиції.
9. Основи державного ладу України.
10. Країнознавча характеристика країн Європи.
11. Загальна характеристика державного ладу країн Європи.
12. Система державних органів Великої Британії.
13. Загальна характеристика економічної та соціальної систем Франції.
14. Основи державного ладу Федеральної Республіки Німеччина.
15. Загальна характеристика економічної та соціальної систем КНР.
16. Загальна характеристика економічної та соціальної систем Сполучених Штатів Америки.
17. Основи державного ладу Сполучених Штатів Америки.
18. Канада: географічне розташування, клімат та територія країни.
19. Загальна характеристика державного ладу країн Південної Америки (на прикладі Бразилії, Аргентини та Чилі).
21. Основи державного ладу Японії.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дисципліна «Історія міжнародних відносин»

1. Брусиловська О. І. Історія міжнародних відносин: 1640–1914 : навч.-метод. посіб. / О. І. Брусиловська, І. В. Максименко, М. С. Покась ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2022. 279 с.
2. Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с.
3. Історія дипломатії: навч.-метод. посібник /за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
4. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021.
5. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Історія міжнародних відносин та дипломатії (довестфальська доба): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2024. 700 с.
6. Маргулов А. Х., Єремєєва І. А., Несправа М. В. Історія міжнародних відносин: підручник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 228 с.
7. Bartrop P. R. The Routledge History of the Second World War. Routledge. 2022.
8. Reus-Smit, Christian, editor. The Oxford Handbook of History and International Relations. Oxford University Press, 2023.
9. Gray C., Wirtz J. War, Peace and International Relations: An Introduction to Strategic History. London: Routledge, 2024. 386 p.
10. May C., Mertens D., Nölke A., Schedelik M. Political Economy: Comparative, International, and Historical Perspectives. Berlin: Springer, 2024. 350 p.
11. Malchow H. L. History and international relations: From the ancient world to the 21st century (2nd ed.). Bloomsbury Academic. 2020.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

1. Дипломатична та консульська служба : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 178 с.
2. Дракохруст Т.В. Особливості консульського захисту українців, які перебувають у РФ в період війни. *Правовий часопис Донбасу* 2024. № 3. с. 86-89. doi:10.32782/2523-4269-2022-80-3-86-89.
3. Історія дипломатії: навч.-метод. посібник /за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
4. Кононенко, В., Комарова Т. Цифрова дипломатія як засіб стратегічної комунікації держави. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Питання політології»*. 2024. С. 15-20. doi:10.26565/2220-8089-2024-45-02.
5. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII

6. Про Консульський статут України: Указ Президента України; Статут від 02.04.1994 № 127/94
7. Пуртова А. А. Адміністративно-правове регулювання консульської діяльності в Україні : дис. ... д-ра філософ. Київ, 2022. 216 с.
8. Федчишин С. А. Дипломатична служба України: організаційно-правові засади : дис ... докт. юрид. наук. Харків. 2021. 511 с.
9. Федчишин С. А. Дипломатична служба України: проблеми теорії, організації та правового забезпечення: монографія. Харків: Право, 2020. 528 с.
10. Федчишин С. А. Підстави припинення дипломатичної служби України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2020. Т. 31 (70), № 4. С. 183-189.

Дисципліна «Міжнародні організації»

1. Бехруз Х., Цибульська О. Право міжнародних організацій: навчально-методичний посібник. Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. 40 с.
2. Завгородня Ю. В., Милосердна І. М. Україна в міжнародних організаціях : навчально-методичний посібник. Одеса, 2022. 48 с.
3. Лук'янова О. М. Міжнародні організації: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 76 с.
4. Лютак О. М., Баула О. В., Галазюк Н. М. та ін. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Навчальний посібник. Луцьк: «Волинь поліграф», 2022. 324 с.
5. Матлай Л. С. Дипломатія України: навч. Посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2020. 260 с.
6. Мокій А.І. Міжнародні організації: навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2020. 280 с.
7. Приходько В., Воробей К., Іонова К. та ін. На світовій арені: посібник про міжнародні організації / за заг. ред. К. Воробей. К.: Центр демократії та верховенства права 2022. 123 с. URL: <https://cedem.org.ua/library/na-svitoviy-areni/>
8. Стройко Т. В., Рехтета О. М. Міжнародні організації : навч. посіб. 2-ге вид. Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2022. 157 с.
9. Шпакович О. М. Право міжнародних організацій: навчальний посібник. Київ, Одеса: Фенікс, 2021. 132 с.
10. Яковенко Н. Л. Міжнародні організації у сфері безпеки: НАТО, ОБСЄ: навч. посіб. К.: ВПЦ "Київський університет", 2020. 367 с.

Дисципліна «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика»

1. Брусиловська О. І., Габер Є. В. Сучасні міжнародні відносини: теорія та практика: підручник. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2024. 486 с.

2. Вакулич В. М., Дорошко М. С. Геополітичні трансформації сучасного світу: підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2023. 392 с.
3. Городня Н. Д. Світова політика в умовах глобальних змін: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 428 с.
4. Дудко І. Д. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: КНЕУ, 2024. 345 с.
5. Камінський Є. Є. Світова політика та міжнародні відносини: навч. посіб. Харків: Право, 2023. 366 с.
6. Копійка В. В., Манжола В. А. Європейський Союз та міжнародні відносини: підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2024. 438 с.
7. Кучик О. С. Зовнішня політика України: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 412 с.
8. Перепелиця Г. М., Субботін А. А. Міжнародні відносини та світова політика: підручник. Київ: Либідь, 2024. 468 с.
9. Погорська І. І., Лакішик Д. М. Сучасна світова політика: навч. посіб. Київ: НІСД, 2023. 386 с.
10. Черник П. П. Сучасні міжнародні відносини: системний підхід: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 442 с.

Дисципліна «Країнознавчі студії»

1. Географічне країнознавство: навчальний посібник/І. Ровенчак, О. Мамчур. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 112 с.
2. Єремеева І.А. Теоретичне країнознавство: підручник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.
3. Кулаковський П.М. Країни світу: державний устрій. Навчально-наочний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 164 с.
4. Лизогуб В.А. Країнознавство: підручник: Харків: Право, 2024. 504 с.
5. Мальська М.П. Країнознавство: теорія та практика: підручник. Київ: ТОВ «Центр учбової літератури», 2020. 528 с.
6. Петришин О.В., Лук'янов Д.В., Гетьман Є.А., Гиляка О.С., Зінченко О.В. Правова карта сучасного світу: навчальний посібник. Харків: Право, 2023. 478 с.
7. Романюк А. Еволюція політичних інститутів. Коли і за яких обставин сформувалися політичні інститути: навчальний посібник. Одеса: Гельветика, 2020. 358 с.
8. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник. Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. 464 с.